

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.9.147](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.9.147)

УДК: 657.632.1:343.72

*А. А. Опанасюк,
здобувач кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку,
Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир
ORCID: 0000-0002-2685-9468*

КЛАСИФІКАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ ЯК ЗАСІБ ФОРМАЛІЗОВАНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ АУДИТУ В СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

*А. А. Opanasyuk
candidate of the department of information systems in management and accounting,
Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr*

CLASSIFICATION OF ECONOMIC CRIME AS A MEANS OF FORMALIZED AUDIT IDENTIFICATION IN THE SYSTEM OF PREVENTION AND COMBATION OF ECONOMIC EVIL

У статті досліджено класифікацію економічної злочинності як засобу ідентифікації аудиту в системі запобігання та протидії економічної злочинності. Запропоновано розгорнуту класифікацію економічних злочинів: за сферою здійснення в межах інституційних секторів економіки - економічні злочини в секторі нефінансових корпорацій; економічні злочини в секторі фінансових корпорацій; економічні злочини в секторі загального державного управління; економічні злочини в секторі домашніх господарств; економічні злочини в секторі некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства; за характером законодавчо унормованих суспільних відносин, що виступають безпосереднім об'єктом посягання проти: відносин права власності Українського народу; відносин права державної власності; відносин права комунальної власності; відносин права приватної власності; відносин права колективної власності; відносин права власності інших держав, їх юридичних осіб, спільних підприємств та міжнародних організацій; відносини щодо службової діяльності; відносин щодо господарської діяльності; за суб'єктом складу злочину – інституціональною одиницею: фізична особа – загальний суб'єкт; фізична особа як спеціальний суб'єкт – власник юридичної особи; фізична особа як спеціальний суб'єкт – уповноважена особа юридичної особи в приватному секторі економіки; фізична особа як спеціальний суб'єкт - найманий працівник в приватному секторі економіки; фізична особа як спеціальний суб'єкт – уповноважені на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування або прирівняні до них; фізична особа як спеціальний суб'єкт - найманий працівник в державному секторі економіки; за способом вчинення економічних злочинів: ненасильницькі, таємні або вчинені шляхом обману, посягання на чужу власність; розкрадання державного або колективного майна; майнові посадові злочини без ознак розкрадання; умисні корисливі господарські злочини та ті, що посягають на громадську безпеку та інші державні інтереси; інша корислива злочинна діяльність; за видами статтями згідно Кримінального кодексу України. На підставі сформованої

класифікації економічної злочинності, розроблено матрицю топографічної ідентифікації аудиту в межах останньої.

The article examines the classification of economic crime as a means of identifying the audit in the system of prevention and combating economic crime. A detailed classification of economic crimes is proposed: by area of implementation within the institutional sectors of the economy - economic crimes in the sector of non-financial corporations; economic crimes in the financial corporations sector; economic crimes in the general government sector; economic crimes in the household sector; economic crimes in the sector of non-profit organizations serving households; by the nature of legally regulated social relations, which are the direct object of encroachment against: property relations of the Ukrainian people; relations of state property law; communal property rights relations; private property relations; collective property rights relations; property relations of other states, their legal entities, joint ventures and international organizations; official relations; relations of economic activity; by the subject of the crime - the institutional unit: natural person - the general subject; natural person as a special entity - the owner of a legal entity; natural person as a special entity - an authorized person of a legal entity in the private sector of the economy; an individual as a special entity - an employee in the private sector of the economy; natural person as a special entity - authorized to perform the functions of the state or local self-government bodies or equated to them; an individual as a special entity - an employee in the public sector of the economy; by the manner of committing economic crimes: non-violent, secret or committed by deception, encroachment on another's property; theft of state or collective property; property misdemeanors without signs of theft; intentional mercenary economic crimes and those that encroach on public security and other state interests; other mercenary criminal activity; by types / articles according to the Criminal Code of Ukraine. Based on the current classification of economic crime, a matrix of topographic identification of the audit within the latter has been developed.

Ключові слова: *економічна злочинність; класифікація; аудит; система запобігання та протидії економічній злочинності.*

Key words: *economic crime; classification; audit; system of prevention and counteraction to economic crime.*

Постановка проблеми. Сучасний стан економіки України характеризується сукупністю зовнішніх та внутрішніх проблем, викликаних широким полем детермінант. Серед останніх найбільш значущі загрозливі тенденції вітчизняної економіки продукуються економічною злочинністю, яка, як відомо, набирає оберти в умовах економічних криз [5, С.51]. В умовах постійного зростання кількості економічних злочинів в усьому світі, що завдають шкоди суспільству, країнам та світовій економіці [1] вирішення завдання із формування системи запобігання та протидії економічним злочинам з акцентуванням на її контрольній частині вбачається надзвичайно важливим та актуальним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Чисельні вчені у різні часи переймалися проблемою формування класифікації економічної злочинності, зокерма: А.Аслахов, М. Бажанов, О.Бандурка, Л.Барінова, В.Білоус, О.Бондаренко, Б.Волженкін, Д.Грицишен, І.Даньшин, О.Дементьєва, А.Долгова, В.Єсіпов, Н.Клименко, В.Коваленок, В.Корж, О. Литвак, Н. Лопашенко, Р.Марченко, Е.Петров, С.Свірко, Є. Стрельцов, Н.Сукач, І.Супрунова, А.Трайнін, В. Тацій, П. Яні, Б. Яцененко, О. Дементьєва, О. Литвак, С. Мазур, Я.Мочкаш, І. Озерський, П. Панченко, В. Попович, А. Яковлев. Втім, жодний з них не розглянув класифікацію економічної злочинності в контексті об'єктної уваги аудиту.

Виділення невирішених раніше проблем. Формування оновленої класифікації економічної злочинності в контексті об'єктної уваги аудиту дозволить визначити векторні його спрямування, що сприятиме розвитку практики вищевказаного інструменту системи запобігання та протидії економічній злочинності.

Формування цілей статті. Метою статті є формування класифікація економічної злочинності як засіб формалізованої ідентифікації аудиту в системі запобігання та протидії економічній злочинності

Вклад основного матеріалу. Класифікація виступає одним з наукових методів, що дозволяє упорядкувати чисельну досить різноманітну сукупність структурних елементів об'єкту дослідження [14]. Слід зауважити, що склад економічно злочинності є досить великим (від 100 до 200 позицій [8, С.141-142]); при цьому звернення до праць наукової спільноти свідчить про не менш різноманітні і суперечливі позиції авторів щодо класифікації економічних злочинів, як і у випадку з останньою понятійною категорією [2, 3, 4, 7, 9, 10, 15, 16, 17, 18].

Більш того, світові підходи також характеризуються певною безсистемністю і потребують уточнення. Так, Інститутом ООН Азії і Далекого Сходу запропоновано наступну класифікацію економічних злочинів [11]:

монопольні злочини; шахрайство (підкуп, зловживання довірою, обман покупців); цифрові махінації; фіктивні організації; фальсифікації бухгалтерських документів; порушення ергономічних вимог і стандартів; навмисна неточність в описі товарів; нечесна конкуренція; фінансові порушення й ухилення від сплати податків; митні порушення; валютні махінації; біржові та банківські порушення; порушення, що завдають шкоду навколишньому середовищу; «відмивання» злочинно отриманих грошей і власності; при цьому Конвенція ООН проти транснаціональної економічної злочинності закріплює перелік транснаціональних економічних злочинів, до складу яких включено: участь в організованій злочинній групі; відмивання доходів від злочинів; корупція; перешкоджання здійсненню правосуддя [6].

Враховуючи вищенаведені позиції, а також реальну потребу як з боку чинного правового поля, так і економічних реалій в контексті об'єкту дослідження пропонується до використання така розгорнута класифікація економічних злочинів (рис. 1).

КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ				
<i>z</i>	<i>p</i>	<i>y</i>	<i>n</i>	<i>u</i>
За сферою здійснення в межах інституційних секторів економіки				
<i>економічні злочини в секторі нефінансових корпорацій</i>	<i>економічні злочини в секторі фінансових корпорацій</i>	<i>економічні злочини в секторі загального державного управління</i>	<i>економічні злочини в секторі домашніх господарств</i>	<i>економічні злочини в секторі некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства</i>
За характером законодавчо унормованих суспільних відносин, що виступають безпосереднім об'єктом посягання проти				
<i>відносин права власності Українського народу</i>	<i>відносин права державної власності</i>	<i>відносин права комунальної власності</i>	<i>відносин права приватної власності</i>	<i>відносин права колективної власності</i>
<i>відносини щодо службової діяльності</i>	<i>відносин права власності інших держав, їх юридичних осіб, спільних підприємств та міжнародних організацій</i>			<i>відносин щодо господарської діяльності</i>
За суб'єктом складу злочину – інституціональною одиницею				
<i>фізична особа як спеціальний суб'єкт – уповноважена особа юридичної особи в приватному секторі економіки</i>	<i>фізична особа як спеціальний суб'єкт – власник юридичної особи</i>	<i>фізична особа – загальний суб'єкт</i>	<i>фізична особа як спеціальний суб'єкт – наймані працівник в приватному секторі економіки</i>	<i>фізична особа як спеціальний суб'єкт – наймані працівник в державному секторі економіки</i>
	<i>фізична особа як спеціальний суб'єкт – уповноважені на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування та прирівняні до них</i>			
За способом вчинення економічних злочинів				
<i>ненасильницькі, таємні або вчинені шляхом обману, посягання на чужу власність</i>	<i>розкрадання державного або колективного майна</i>	<i>майнові посадові злочини без ознак розкрадання</i>	<i>інша корислива злочинна діяльність</i>	<i>умисні корисливі господарські злочини і ті, що посягають на громадську безпеку та інші державні інтереси</i>
За видами/статтями згідно Кримінального кодексу України				
Особлива частина				
Окремі статті Розділів III, V, VIII	Розділ IV	Розділ VII	Розділ XVII	Окремі статті Розділів XI, XIII, XVI

Рис. 1. Класифікація економічних злочинів
(авторський доробок)

Перша класифікаційна ознака передбачає групування економічних злочинів за інституціональними секторами економіки [12]. Подальше групування другого рівня в межах даного класифікаційного угруповання передбачає застосування класифікації видів економічної діяльності в межах кожного і інституційних секторів.

Виокремлення другої класифікаційної ознаки пов'язане з принциповою позицією щодо права власності, що є непорушним згідно Конституції України, а також законності діяльності. Саме ця ознака дозволяє визначити пріоритети угруповання, які, в загальнодержавному значенні, включають злочини проти власності Українського народу, державної власності, комунальної власності, які фактично належать народу України сукупно або його осередкам, а також державної службової діяльності, яка має здійснюватися із чітким дотриманням профільного законодавства. Вказані злочини носять найбільш деструктивний характер як в економічній, так і в політичній, соціальній, моральній та інших сферах.

Третя ознака - за суб'єктом складу злочину – інституціональною одиницею – передбачає безпосереднє акцентування на особі, що вчинила злочин. В контексті економічних злочинів, таке групування передбачає диференційовану сукупність інституціональних одиниць в контексті виокремлення традиційних кримінологічних зрізів – загального та спеціального суб'єктів злочину. При цьому важливим, як і раніше, є акцент на державному секторі економіки, який, згідно нормативно правового поля, включає всі інституційні одиниці-резиденти, які [12]: контролюються одиницями-резидентами сектору загального державного

управління; віднесені до сектору загального державного управління; віднесені до державних нефінансових корпорацій; віднесені до державних фінансових корпорацій.

Наступна ознака – за способом вчинення економічних злочинів – є традиційною для кримінології і передбачає такі групи методів скоєння злочинів [13,С.99]: ненасильницькі, таємні або вчинені шляхом обману, посягання на чужу власність (крадіжки, шахрайство, спричинення майнових збитків шляхом обману і зловживання довірою, самовільне використання транспортних засобів, машин або механізмів, порушення правил користування енергією або газом у побуті, привласнення знайденого майна або майна, яке випадково опинилось у винного); розкрадання державного або колективного майна (привласнення, розтрата або зловживання службовим становищем, а також крадіжки, вчинені в межах суб'єкта господарювання з використанням легального доступу до викраденого майна); майнові посадові злочини без ознак розкрадання (отримання хабара, зловживання службовим становищем, господарські злочини, які скоєні посадовцями, а також злочини проти правосуддя і військові злочини); умисні корисливі господарські злочини та ті, що посягають на громадську безпеку та інші державні інтереси (фальшивомонетництво, контрабанда, порушення валютного законодавства, наркобізнес, порнобізнес, торгівля товарами, що пропагують культ жорстокості та насильства) та інше «злочинне підприємництво»; інша корислива злочинна діяльність.

Остання ознака пов'язана з представленою в Кримінальному кодексі України сукупністю економічних злочинів відповідно до певних статей останнього (близько 100 прямих та 100 альтернативних позицій [8, С.141-142]) (таблиця 1).

Таблиця 1.
Класифікація економічних злочинів за видами/статтями ККУ

<i>Вид економічного злочину</i>	<i>Стаття ККУ</i>
Виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів,	ст. 199
Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення ,	ст.200
Незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва,	ст.203-1
Зайняття гральним бізнесом,	ст.203-2
Фіктивне підприємництво,	ст.205
Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб - підприємців,	ст.205-1
Протидія законній господарській діяльності,	ст.206
Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації,	ст.206-2
Умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму,	ст.209-1
Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням,	ст.210
Видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону,	ст.211
Порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом,	ст.213
Доведення банку до неплатоспроможності,	ст. 218-1
Порушення порядку ведення бази даних про вкладників або порядку формування звітності,	ст. 220-1
Фальсифікація фінансових документів та звітності фінансової організації, приховування неплатоспроможності фінансової установи або підстав для відкликання (анулювання) ліцензії фінансової установи,	ст. 220-2
Шахрайство з фінансовими ресурсами,	ст.222
Маніпулювання на фондовому ринку України,	ст.222-1
Підроблення документів, які подаються для реєстрації випуску цінних паперів,	ст.223-1
Порушення порядку ведення реєстру власників іменних цінних паперів,	ст.223-2
Виготовлення, збут та використання підроблених недержавних цінних паперів,	ст.224
Умисне введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції ,	ст.227
Незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару,	ст.229
Незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю,	ст.231
Розголошення комерційної або банківської таємниці,	ст.232
Незаконне використання інсайдерської інформації,	ст.232-1
Приховування інформації про діяльність емітента,	ст.232-2
Незаконна приватизація державного, комунального майна,	ст.233
Інші	

Запровадження у практику наведеної класифікації економічних злочинів дозволить не тільки логічно систематизувати останні відповідно до запитів економіко-правового середовища загалом, а й сегментарно сфокусувати увагу на можливих об'єктах аудиту зокрема як елементу системи запобігання та протидії економічній злочинності. За цих умов, на підставі сформованої класифікації економічної злочинності пропонується таку матрицю топографічної ідентифікації аудиту в межах останньої (таблиця 2).

Таблиця 2.
Матриця топографічної ідентифікації аудита в межах класифікації економічних злочинів*

	E31.1	E31.2	E31.3	E31.4	E31.5	E32.1	E32.2	E32.3	E32.4	E32.5	E32.6	E32.7	E32.8	E33.1	E33.2	E33.3	E33.4	E33.5	E33.6	E34.1	E34.2	E34.3	E34.4	E34.5	
<i>Державний</i>	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+
<i>Недержавний</i>	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	-	-	-	+	-	+	+
<i>Внутрішній</i>	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+
<i>Зовнішній</i>	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+
<i>Обов'язковий</i>	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	-	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+
<i>Фінансовий</i>	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+
<i>Відповідності</i>	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+
<i>Оперативний</i>	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	-	+	-	+	-	-
<i>Ініціативний</i>	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-
<i>Спецзавдання</i>	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-
<i>Ретроспективний</i>	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-
<i>Поточний</i>	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-
<i>Перспективний</i>	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	-	+	-	+	-	-
<i>Запобіжний</i>	-	-	+	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-

*- За сферою здійснення в межах інституційних секторів економіки: економічні злочини в секторі нефінансових корпорацій (E31.1); економічні злочини в секторі фінансових корпорацій (E31.2); економічні злочини в секторі загального державного управління (E31.3); економічні злочини в секторі домашніх господарств (E31.4); економічні злочини в секторі некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства (E31.5);

За характером законодавчо унормованих суспільних відносин, що виступають безпосереднім об'єктом посягання проти: відносин права власності Українського народу (E32.1); відносин права державної власності (E32.2); відносин права комунальної власності (E32.3); відносин права приватної власності (E32.4); відносин права колективної власності (E32.5); відносин права власності інших держав, їх юридичних осіб, спільних підприємств та міжнародних організацій (E32.6); відносини щодо службової діяльності (E32.7); відносин щодо господарської діяльності (E32.8);

За суб'єктом складу злочину – інституціональною одиницею: фізична особа – загальний суб'єкт (E33.1); фізична особа як спеціальний суб'єкт – власник юридичної особи (E33.2); фізична особа як спеціальний суб'єкт – уповноважена особа юридичної особи в приватному секторі економіки (E33.3); фізична особа як спеціальний суб'єкт - найманий працівник в приватному секторі економіки (E33.4); фізична особа як спеціальний суб'єкт – уповноважені на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування або прирівняні до них (E33.5); фізична особа як спеціальний суб'єкт - найманий працівник в державному секторі економіки (E33.6);

За способом вчинення економічних злочинів: насильницькі, таємні або вчинені шляхом обману, посягання на чужу власність (E34.1); розкрадання державного або колективного майна (E34.2); майнові посадові злочини без ознак розкрадання (E34.3); умисні корисливі господарські злочини та ті, що посягають на громадську безпеку та інші державні інтереси (E34.4); інша корислива злочинна діяльність (E34.5);

Висновки з даного дослідження та перспективи. Представлена модель, опираючись на Кримінальний, Господарський, Бюджетний кодекси, Закони України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», являє собою модель розпізнання різних проявів аудиту за запропонованими видовими ознаками щодо 4-ьох рівневої класифікації економічної злочинності в межах системи запобігання та протидії останній. Її реалізації за практики дозволить сформувати комплексний підхід та максимально повно сформувати організаційно-методичні положення аудиту як інструменту системи запобігання та протидії економічній злочинності.

Список літератури.

1. Горецький О. Вплив економічної злочинності на юридичну сферу. *European and Comparative Law Journal*. №9\2(2018). URL:<http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pravo/article/view/4095>
2. Гуцаленко Л.В., Михальчишина Л.Г., Сидорчук В.М., Пентюх І.К. Судово-бухгалтерська експертиза. Навч. Посіб.- К.: Центр учбової літератури, 2011. 352 с.
3. Данилевський А. О., Калмиков Д. О., Хавронюк М. І. за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. Кримінальне право (Особлива частина) : підручник у 2-х т. Луганськ : Елтон-2, 2012. Т. 1. 2012. 780 с.
4. Економічна злочинність. URL: https://www.bitlex.ua/uk/blog/terms/post/ekonomichna_zlochynnist
5. Забарний М.М. Економічні злочини: сутнісні ознаки та криміналістичний аналіз їх вчинення. URL: <http://www.naukovipraci.nuoua.od.ua/arhiv/tom24/9.pdf>
6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної економічної злочинності від 15.11.2000 (ратифікована Україною 04.02.2004). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789.
7. Криминологія: Підручник. За заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна. К.: Національна академія управління, 2010. 496 с.
8. Лісова Н. В. Запобігання злочинам у сфері економічної діяльності. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2018. № 2. С. 134-144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2018_2_14.
9. Митрофанов І. І., Гайкова Т.В. Загальна характеристика та види злочинів у сфері господарської діяльності. Вісник Кременчуцького державного політехнічного університету : зб. наук. статей. 2009. № 4. С. 154–157.
10. Нікола С. О. Гусев А. О. Економічні злочини на підприємстві та шляхи їх протидії. *Perspectives of world science and education. Abstracts of the 2nd International scientific and practical conference*. CPN Publishing Group. Osaka, Japan. 2019. Pp. 75-79. URL: <https://sci-conf.com.ua>.
11. Попередження злочинності та кримінальне правосуддя у контексті розвитку: реалізації та перспективи міжнародного співробітництва. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_785#Text
12. Про затвердження Класифікації інституційних секторів економіки України : наказ Державного комітету статистики України від 03.12.2014 № 378. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0378832-14#Text>
13. Прутяний, С. О. Криминологічна класифікація професійної злочинної діяльності. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2010. № 3 (50). С. 93-100.
14. Свірко С.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: методологія та організація: Монографія. К.: КНЕУ, 2006. 243с.
15. Франчук В. В. Поняття злочинів у сфері економіки та їх класифікація. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. № 1. 2011. С. 244–254.
16. Франчук В.І., Герасименко Л. В., Гончарова В. О. Економічна безпека : навч. посіб. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2010. С. 54–64.
17. Харко Д. М. Криминологічні проблеми щодо визначення поняття та ознак сучасної економічної злочинності як фактора тінізації економіки України. URL: <http://www.apdp.in.ua/v55/119.pdf>
18. Чернявський С. С. Фінансове шахрайство: методологічні засади розслідування : монографія. Київ : Хай-Тек Прес, 2010. 624 с.

References.

1. Horets'kyj, O.(2018), “Vplyv ekonomichnoi zlochynnosti na iurydychnu sferu”, *European and Comparative Law Journal*, vol. 9\2, available at: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pravo/article/view/4095> (Accessed 12 Sept 2020).
2. Hutsalenko, L.V., Mykhal'chyshyna, L.H., Sydorochuk, V.M. and Pentiukh, I.K. (2011), *Sudovobukhhalters'ka ekspertyza* [Forensic accounting examination], Tsentr u[hb□v□i literary, P. 352.
3. Danylevs'kyj, A. O. Kalmykov, D. O., and Khavroniuk, M. I. (2012) “Pys'mens'koho. Kryminal'ne pravo (Osoblyva chastyna)”, [Criminal law (Special part)], vol. 1, Elton-2, Luhansk, pp. 780.
4. “Economic crime”, available at: https://www.bitlex.ua/uk/blog/terms/post/ekonomichna_zlochynnist (Accessed 12 Sept 2020).
5. Zabarnyj, M.M, “Economic crimes: essential features and forensic analysis of their commission”, available at: <http://www.naukovipraci.nuoua.od.ua/arhiv/tom24/9.pdf> (Accessed 12 Sept 2020).

6. United Nations Convention against Transnational Economic Crime of 15 November 2000 (ratified by Ukraine on 4 February 2004). Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine, available at: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789 (Accessed 12 Sept 2020).
7. *Kryminolohiia: Pidruchnyk* [Criminology: Textbook], For the head. ed. LS Smiyan, YV Nikitin, (2010), Natsional'na akademiia upravlinnia, Kyiv, Ukraine, P. 496.
8. Lisova, N. V. (2018), "Prevention of crimes in the sphere of economic activity" , *Naukovyj visnyk Natsional'noi akademii vnutrishnikh sprav*, vol 2, pp. 134-144, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2018_2_14.
9. Mytrofanov I. I., Hajkova T.V. (2009), "General characteristics and types of crimes in the sphere of economic activity" , *Visnyk Kremenchuts'koho derzhavnoho politekhnichnoho universytetu*, vol. 4. pp. 154–157.
10. Nikola, S. O. And Husyev, A. O. (2019), "General characteristics and types of crimes in the sphere of economic activity" , *Perspectives of world science and education*. Abstracts of the 2nd International scientific and practical conference, CPN Publishing Group, Osaka, Japan, pp. 75-79, available at: <https://sci-conf.com.ua> (Accessed 12 Sept 2020).
11. The Verkhovna Rada of Ukraine, Crime prevention and criminal justice in the context of development: implementation and prospects of international cooperation, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_785#Text (Accessed 12 Sept 2020).
12. The State committee of statistics of Ukraine (2014), The order of the State committee of statistics of Ukraine "About the statement of Classification of institutional sectors of economy of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0378832-14#Text> (Accessed 12 Sept 2020).
13. Prutianyj, S. O. (2010), "Criminological classification of professional criminal activity", *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu vnutrishnikh sprav*, vol. 3 (50), pp. 93-100.
14. Svirko, S.V. (2006), *Bukhholders'kyj oblik u biudzhetnykh ustanovakh: metodolohiia ta orhanizatsiia* [Accounting in budgetary institutions: methodology and organization], KNEU, Kyiv, Ukraine, P. 243.
15. Franchuk, V. V. (2011), " The concept of crimes in the field of economics and their classification" , *Naukovyy visnyk Lvivs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, vol. 1, pp. 244–254.
16. Franchuk, V.I. Herasymenko, L. V. and Honcharova, V. O. (2010), *Ekonomichna bezpeka* [Economic security: textbook], *Lviv. derzh. un-t vnutr. Sprav*, Lviv, Ukraine, pp. 54–64.
17. Kharko, D. M., " Criminological problems in defining the concept and characteristics of modern economic crime as a factor in shading the economy of Ukraine" , available at: <http://www.apdp.in.ua/v55/119.pdf> (Accessed 12 Sept 2020).
18. Cherniavs'ky S. S. (2010), *Finansove shakhrastvo: metodolohichni zasady rozsliduvannia* [Financial fraud: methodological principles of investigation: a monograph], *Khay-Tek Pres*, Kyiv, UKraine, P. 624.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2020 р.